

První odchovy satyra cabotova v ČR

Je to již několik let, co se mi splnil sen a mohl jsem si pořídit do svých voliér první bažanty satyry. S těmito bažanty jsem se již dříve, ve svých chovatelských začátcích, občas setkával. Velmi sporadicky byli chováni v zoologických zahradách. Začátkem 80. let minulého století satyry obecné, jako první ze soukromých chovatelů, chovali manželé Kotlínovi, u kterých jsem je také obdivoval. Abych se přiznal, v té době mně ani na mysl nepřišlo, že by se tito nádherní ptáci mohli stát i mými chovanci.

Nicméně léta plynula a díky společenské změně, která přišla v listopadu 1989, se radikálně změnila i situace v chovatelství. Časem jsem si ze zahraničí dovezl po dvou párech od obou druhů satyrů (satyr temminckův a satyr obecný), kteří se již daly sehnat a byli i cenově dostupní. Třetí druh – satyr cabotův, který se ještě v evropských chovech vyskytoval, byl však málo zastoupen a z důvodu malého počtu chovných jedinců se u něj projevovala negativa příbuzenské plemenitby. Velké procento neoplozených vajec a malá životaschopnost kuřat činily z těchto ptáků, pro chovatele jako jsem já, cenově nedostupný druh.

Počátkem nového tisíciletí se podařilo belgickým a nizozemským chovatelům importovat několik jedinců přímo z Číny a z USA. Tímto přilítím nové krve spolu s využitím umělé inseminace se jim podařilo, stejně jako u jiných druhů bažantů, tak i u satyra cabotova, podstatně zvýšit počet oplozených vajec i životaschopnost kuřat. Díky tomu se počet jejich odchovů během několika následujících roků zvýšil a tím se stali tito ptáci i cenově dostupnější.

Se dvěma přáteli, chovateli bažantů, jsme téma satyrů cabotových stále probírali, až jsme v roce 2007 učinili zásadní rozhodnutí a objednali jsme si v Belgii tři nepříbuzné páry. Já navíc ještě jednu slípku, (jelikož jich chovatel ten rok měl více než kohoutů) s tím, že pokud to situace dovolí, v příštím roce si všichni ještě jeden pár dovezeme, aby měl každý dva nepříbuzné páry. Satyry jsme v pořádku dovezli a oni dobře prospívali. Jen určení pohlaví

Kohout.

je o poznání složitější než u satyrů temminckových a obecných a trvá podstatně déle, než se dají rozeznat kohouti od slípek.

Přestože literatura i nějaké starší prameny uvádějí, že satyr cabotův má být zimován v temperovaném zimovišti, rozhodl jsem se při pohledu na hustotu a kvalitu opeření i vzhledem k domovině tohoto satyra, že to risknu a nechal jsem svůj kmen 1,2 ve stejné voliére, v jaké chovám ostatní satyry. Což je voliéra o rozměru 5×2×1,8 m (d×š×v) se dvoumetrovým zastřešeným závětrím.

Satyrové přečkali zimu bez problémů a kohout se pomalu průběžně vybarvoval. Jelikož ptáci byly mladí a satyrové dospívají až druhým rokem, naprosto jsem neočekával, že by slípku mohly nést. Jaké bylo moje překvapení, když jsem 7. dubna 2008 zjistil, že jedna ze slípek snesla na zem, vedle misky s vodou, vejce. Snášela pak na stejné místo každý třetí až čtvrtý den a snesla celkem pět vajec. Jelikož si slíпка nesedla a já nechtěl riskovat nasazení vajíček do líhně z důvodu výpadků dodávek elektřiny, vejce jsem podsadil pod zdobnělou kočinku. Toto plemeno slepic se mi nejlépe v průběhu let osvědčilo jako kvočny. Vejce satyrů mají silnou skořápku a špatně se prosvěcují, a tak jsem až po dvanácti dnech při kontrole zjistil, že jsou dvě vejce oplozená. S napětím jsem očekával dobu líhnutí, bohužel jedno vejce slepice rozbila. Nicméně z druhého se 10. května 2008 po 28 dnech vylíhlo kuře, které bylo drobnější než u ostatních druhů satyrů. Kuře bylo několik dní čilé, ale bohužel šestý den bylo apatické, nežralo a den nato uhynulo. Na jednu stranu bych mohl být smutný, ale jelikož jsem ani ve snu neočekával prvním rokem nějaké vejce neřkuli kuře, tak mě tento úspěch neúspěch velmi potěšil. Bohužel každá mince má dvě strany a já jsem za léta, co chovám zvířata zjistil, že člověk za každý úspěch musí zaplatit. Myslím si, že je to pro to, aby si dokázal úspěchu více vážit a nebral ho jako samozřejmou věc. Tak se vedlo i mně. Při návštěvě kamaráda chovatele jsme klábosili o chovu a krmili satyry z ruky. Díky tomu klábosení jsem pouze přivřel dveře voliéry aniž bych je zamkl, což jinak běžně či-

Slípka.

ním. Po odchodu kamaráda jsem pak odjel do Německa pro ptáky, které jsem tam měl objednané. Když jsem se druhý den vrátil a šel zkontrolovat ptáky, krve by se ve mně nedořežal. Dveře od voliéry s caboty otevřené větrem, obě slípký se na mě z hřadu koukají, ale po kohoutovi ani vidu ani slechu. Několikrát jsem obešel zahradu i široké okolí, ale po kohoutovi cabotovi se slehla zem. Musím říci, že dosud, když si na to vzpomenu, častuji se v duchu ne zrovna spisovnými výrazy. Ale jak se říká, za blbost se platí.

V září 2008 jsme již tradičně podnikli cestu do Belgie a dovezli jsme si každý ještě po páru cabotů, tak jak jsme si předsevzali. Já ke svým dvěma slípkám dva kohouty. Bohužel jeden z mých kohoutů asi po týdnu začal mít vážné problémy a přes veškerou péči uhynul. Tři týdny mi trvalo, než se mi pomocí internetu podařilo zajistit u jednoho chovatele v Nizozemí nepříbuznou náhradu. Pro kohouta jsem si tedy jel znovu. Tentokrát již bez problémů přečkal se svou slípkou zimu.

Na jaře 2009 začal tento druhý dovezený kohout velmi intenzivně tokat a viděl jsem, že i pojímá svou slíпку. Druhý kohout netokal a ani o slíпку nejevil žádný zájem. Když však tato druhá slíпка jevila velký zájem o páření, tak jsem ji chytil a vpusťil do voliéry k tokajícímu kohoutovi. Během snad deseti vteřin došlo k odpáření i této slepice, kterou jsem poté vrátil do její původní voliéry.

28. března 2009 bylo sneseno do koše připevněného ve voliéře ve výšce asi 120 cm první vejce a další byla snášena v intervalech tří až čtyř dnů. Celkem snesla první slíпка deset a druhá osm vajec. Z celkového počtu snesených osmnácti vajec bylo osm vajec oplozených, přičemž jeden zárodek odumřel ve vejci. Vylíhlo se sedm kuřat, z nichž dvě uhynula hned druhý den po vylíhnutí a jedno kuře uhynulo z neznámých příčin ve věku čtyři týdny.

Všech těchto osmnáct vajec bylo průběžně nasazeno pod lilitputky ve čtyřech várkách. Inkubační doby byly 31, 29 a 28 dnů, v poslední várce byla již všechna vejce neoplozená.

Kuřata bylo po vylíhnutí přemístěna do papírových krabic o rozměrech 50×40×40 (d×š×v). Na dno krabice jsem dal písek a napáječku s vodou. Jako vyhřívání jsem použil dvě žárovky, každá o příkonu 40 W. Po jednom dnu pŕstů jsem předložil kompletní směs pro bažantí kuřata do čtyř týdnů věku BŽ1 a denně podával

Voliera.

několik svlečených moučných červů. Kuřata dobře prospívala a po třech týdnech jsem je z papírové krabice přemístil do odchovny. Papírovou krabici vždy po jedné várce kuřat spálím a použiji novou. V odchovně o rozměrech 130×50×50 cm (d×š×v) s podlahou ze svařované sítě a vyhřívání pomocí dvojice žárovek je teplota regulována stmívačem. Od stáří čtyři týdny jsem krmil směsí pro bažantí kuřata BŽ2, přidával moučné červy a teplotu v odchovně jsem průběžně snižoval. Po měsíci v odchovně, ve stáří sedmi týdnů, byla kuřata přemístěna do venkovní zastřešené voliéry o rozměru 1,8×1×1,7 m (d×š×v), kde jsem jim poskytl po dobu asi tří týdnů ohřívání pomocí elektrické kvočny. V této době jsem začal pomalu přidávat nakrájené zelené (jitrocel, smetanka, salát) a jablka. Kuřata krásně prospívala a jelikož jsem neuměl určit pohlaví, tak jsem ve věku asi čtyř měsíců nechal udělat test DNA. Po týdnu od zaslání vzorků mi přišlo vyhodnocení z něhož vyplynulo, že mám jednoho kohouta a tři slípký.

Stáří jeden den.

Stáří měsíc.

Mým dvěma kolegům chovatelům se odchov také podařil, každý odchoval jednoho kohouta. Takže se celkem podařilo odchovat šest kusů. Rok 2009 je velmi pravděpodobně rokem prvního odchovu těchto vzácných ptáků na území naší republiky. Doufám, že budou následovat odchovy další a ve větším počtu, aby se i tento druh časem stal běžným obyvatel voliéru širší chovatelské veřejnosti.

Satyr cabotův je jedním z pěti druhů rodu tragopan, který je spolu se satyrem černohlavým a blythovým zapsán do listiny ohrožených druhů CITES I. Tento nejmenší z pěti druhů satyrů obývá ostrůvkovitě lesní porosty smíšených lesů na jihovýchodě Číny a to ve výškách od 600 do 1800 m. n. m.

- Kohout: délka okolo 60 cm,
váha 1200 až 1400 g.
- Slípka: délka okolo 50 cm,
váha 800 až 900 g.

Popis nebudu uvádět, vyplývá z publikovaných fotografií.

Krmení satyrů se liší od v tom, že většinou konzumují ovocné plody, bobule, pupeny listů, trávu, semena a v menší míře pak hmyz. Své satyry krmím od února do konce snůšky kompletní směsí pro bažantí nosnice BŽN a po zbytek roku kompletní směsí pro bažan-

Stáří dvanáct týdnů.

ty v klidovém období BŽ3. Tyto směsi doplňuji v zimním období strouhanou zeleninou a ovocem (červené i bílé zelí, mrkev, cibule, jablka). Mimo zimu krmím vším co nabízí moje zahrada (trávou, listy stromů, jablky, rajčaty, bezinkami, rybízem, jostou). V období únor až duben nakličuji ječmen a do vody v tomto období přidávám vitaminózní přípravek Kombisol Multi. Jinak do vody přidávám celoročně ocet (1dl na deset litrů vody), který má příznivý vliv na pH v trávicím ústrojí a eliminuje některé patogeny. Voda zároveň nezelená. Jelikož satyrové hnízdí jako jediní z bažantů na stromech, mám ve voliére o velikosti 5×2×1,8 m (d×š×v) koše, do kterých snáší.

Na zemi voliéry nám vrstvu štěpků a v zastřešeném závětrí pak vrstvu písku. Voliéry jsou osázeny bambusem, pierisy a ibišky. Na stropě mám síť z PE, která eliminuje riziko zranění při náhlém vzletu. Ve voliérách jsou dvě hřadovací bidla a několik kmenů stromů jako dekorace. Voliéra má zastřešené závětrí o délce dvou metrů. Zimu s mrazy okolo mínus dvacet stupňů Celsia, které trvaly asi dva týdny, přečkali satyrové naprosto bez problémů.

text a foto: Miloslav Stehlík,
infotragopan@email.cz, tel.: 723 442 917

Kohout stáří čtrnáct týdnů.

Slípka stáří čtrnáct týdnů.